

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto 2008

Yli puolet teollisuuden jalostusarvosta syntyy neljässä maakunnassa

Teollisuustuotanto (C) oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2008 edelleen alueellisesti keskittyntä. Neljän eniten teollistuneen maakunnan, Uudenmaan, Pirkanmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan yhteenlaskettu osuus koko maan tuotannon jalostusarvosta teollisuudessa oli 53,4 prosenttia, kun se vuonna 2007 oli 54,1 prosenttia. Näiden maakuntien yhteenlaskettu osuus koko maan teollisuuden jalostusarvosta supistui vuodesta 2007 vuoteen 2008 verrattuna 0,7 prosenttiyksikköä.

Vuonna 2008 jalostusarvon osuus koko maan tuotannon jalostusarvosta kasvoi eniten Pohjanmaan, Pirkanmaan, Pohjois-Savon, Etelä-Pohjanmaan ja Kanta-Hämeen maakunnissa. Pohjanmaalla suurin osa jalostusarvosta muodostuu kone- ja metallituoteteollisuudesta. Kone- ja metallituoteteollisuus, elektroniikka- ja sähköteollisuus sekä metsäteollisuus ovat taas suurimmat toimialat Pirkanmaalla. Pohjois-Savon ja Etelä-Pohjanmaan maakunnissa suurin osa tuotannon jalostusarvosta syntyy kone- ja metallituoteteollisuudesta. Kone- ja metallituoteteollisuus sekä metallien jalostus ovat suurimmat toimialat Kanta-Hämeessä. Jalostusarvon osuus koko maan teollisuuden jalostusarvosta sen sijaan pieneni eniten Uudenmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnissa.

Maakuntien jalostusarvo ja jalostusarvo-osuus koko maan jalostusarvosta teollisuudessa (C) vuosina 2007 ja 2008

	Tuotannon jalostusarvo, 1000 euroa		Osuus koko maan jalostusarvosta, %		Muutos 07/08
	2008	2007	2008	2007	%-yksikköä
KOKO MAA	31 811 720	35 685 670	100,0	100,0	.
Uusimaa	6 472 754	7 437 160	20,3	20,8	-0,5
Pirkanmaa	3 981 531	4 241 776	12,5	11,9	0,6
Varsinais-Suomi	3 843 576	4 435 311	12,1	12,4	-0,3
Pohjois-Pohjanmaa	2 693 154	3 208 449	8,5	9,0	-0,5
Pohjanmaa	1 687 512	1 636 544	5,3	4,6	0,7
Satakunta	1 608 092	1 905 338	5,1	5,3	-0,2
Keski-Suomi	1 480 645	1 747 739	4,7	4,9	-0,2
Päijät-Häme	1 191 240	1 285 182	3,7	3,6	0,1
Itä-Uusimaa	1 171 986	1 367 804	3,7	3,8	-0,1
Etelä-Pohjanmaa	1 079 734	1 059 342	3,4	3,0	0,4
Kymenlaakso	1 041 761	1 112 577	3,3	3,1	0,2
Etelä-Karjala	1 006 051	1 192 721	3,2	3,3	-0,1
Pohjois-Savo	1 005 182	998 381	3,2	2,8	0,4
Kanta-Häme	899 916	879 168	2,8	2,5	0,3
Lappi	765 406	995 517	2,4	2,8	-0,4
Pohjois-Karjala	633 822	681 453	2,0	1,9	0,1
Etelä-Savo	502 143	558 794	1,6	1,6	0,0
Keski-Pohjanmaa	500 985	629 005	1,6	1,8	-0,2
Kainuu	184 114	257 775	0,6	0,7	-0,1
Ahvenanmaa	58 465	55 610	0,2	0,2	0,0

Sisällys

Teollisuus toimialoittain ja alueittain 2008.....	3
Palkatun henkilöstön määrä pysyi teollisuudessa lähes edellisvuoden tasolla	3
Tuotannon jalostusarvo supistui teollisuudessa vajaat 11 prosenttia	3
Investoinnit vähenivät teollisuudessa yli 10 prosenttia.....	4
Itä-Uusimaa oli teollistunein maakunta vuonna 2008.....	5
Loviisan seutukunta tuottavuusvertailun kärjessä vuonna 2008.....	6
Työn tuottavuus toimialoittain vuonna 2008.....	6
Tuottavuus suuruusluokittain.....	8
Liitetaulukot	
Keskikoon mittarit ja keskittymisen mittari, C-indeksi toimialoittain 2-numerotasolla vuonna 2008 (tilastoyksikkönä toimipaikka).....	9
Teollisuuden alue- ja toimialatilaston laatuseloste.....	10

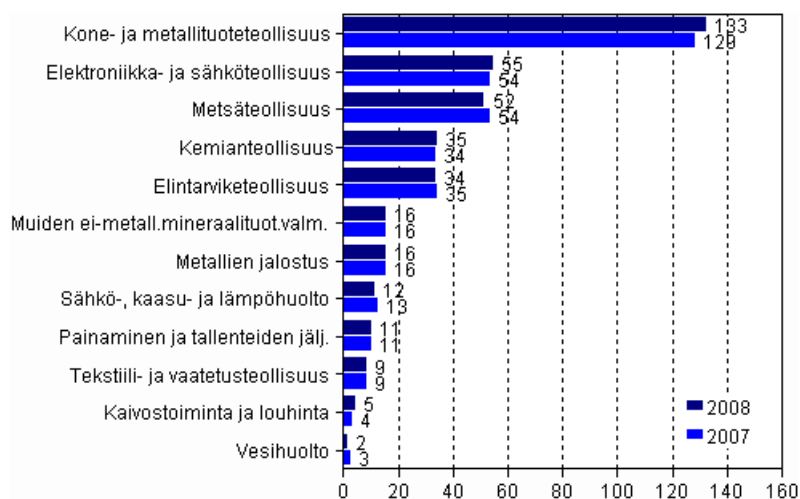
Teollisuus toimialoittain ja alueittain 2008

Palkatun henkilöstön määrä pysyi teollisuudessa lähes edellisvuoden tasolla

Palkatun henkilöstön määrä teollisuudessa (C) oli yli 370 000 henkilöä vuonna 2008, henkilöstömäärän pysyessä lähes edellisvuoden tasolla. Henkilöstömäärä supistui 0,4 prosenttia vuotta aiemmasta. **Kaivostoiminnassa ja louhinnassa (B)** palkatun henkilöstön määrä oli noin 4 600 henkilöä. Lisäystä edellisvuoteen verrattuna oli yli 13 prosenttia. **Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa (D)** palkatun henkilöstön määrä väheni lähes 2 prosenttia. Alalla työskenteli reilut 12 000 henkilöä vuonna 2008. **Vesihuolto (36)** työllisti yli 2 000 henkilöä. Palkatun henkilöstön määrä pieneni alalla yli 9 prosenttia vuotta aiemmasta.

Palkatun henkilöstön määrä lisääntyi kone- ja metallituoteteollisuudessa vajaat 3 prosenttia, sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa 2,5 prosenttia sekä kemianteollisuudessa yli prosentin. Kaikissa muissa teollisuuden pääryhmissä palkatun henkilöstön määrä pieneni. Eniten henkilöstön määrä supistui metsäteollisuudessa, runsaat 5 prosenttia sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuudessa reilut 6 prosenttia. Myös metallien jalostuksessa henkilöstön määrä väheni runsaat 3 prosenttia ja elintarviketeollisuudessa vajaat 2 prosenttia. Painamisessa ja tallenteiden jäljentämisessä henkilöstön määrä supistui reilut 3 prosenttia. Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistuksessa palkatun henkilöstön määrä pysyi edellisvuoden tasolla.

Palkatun henkilöstön määrä kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa vuosina 2007 ja 2008 lkm (1000 henkilöä)

Palkattuun henkilöstöön luetaan kaikki henkilöt, jotka työskentelevät toimipaikassa tai toimipaikan lukuun. Tilastovuonna 2008 uudistettiin henkilöstön lukumäärän laskentatapa. Henkilöstön lukumäärä saadaan teollisuuden alue- ja toimialatilastoon nyt kokonaan yritysrekisteristä ja se noudattaa yritysrekisterin vuositilastossa määriteltyä kokovuosityöllisen määritelmää. Palkattu henkilöstö on muunnettu kokovuosityöllisiksi siten, että esimerkiksi puolipäiväinen työntekijä vastaa puolta henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovuosityöllistä.

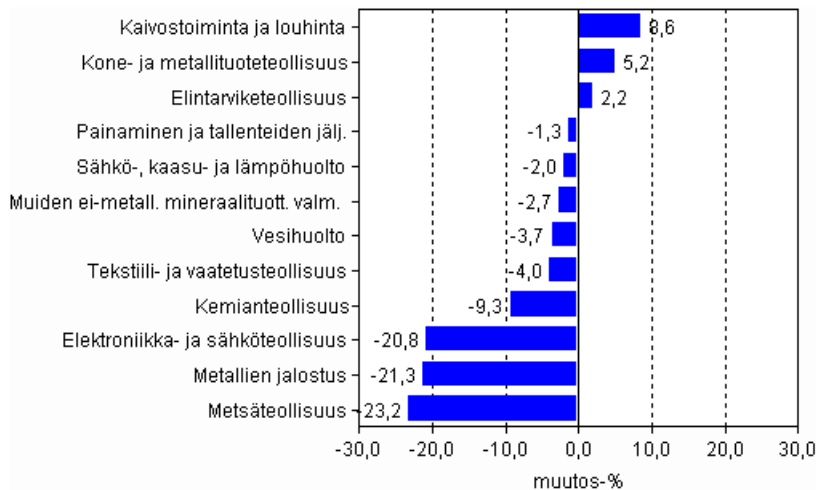
Tuotannon jalostusarvo supistui teollisuudessa vajaat 11 prosenttia

Teollisuuden (C) jalostusarvo supistui vajaat 11 prosenttia yltäen 31,9 miljardiin euroon vuonna 2008. Kaivostoiminnassa ja louhinnassa jalostusarvo sen sijaan lisääntyi vajaat 9 prosenttia. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa jalostusarvo pieneni 2 prosenttia edellisvuodesta. Vesihuollossa jalostusarvo laski myös vajaat 4 prosenttia.

Teollisuuden jalostusarvo laski lähes kaikilla teollisuuden päätoimialoilla. Eniten jalostusarvo väheni metsäteollisuudessa yli 23 prosenttia, metallien jalostuksessa runsaat 21 prosenttia, sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa lähes 21 prosenttia sekä kemianteollisuudessa reilut 9 prosenttia. Tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden jalostusarvo pieneni 4 prosenttia. Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistuksessa

jalostusarvo supistui myös vajaat 3 prosenttia sekä painamisessa ja tallenteiden jäljentämisessä reilun prosentin. Kone- ja metallituoteteollisuudessa tuotannon arvo sen sijaan kasvoi yli 5 prosenttia ja elintarviketeollisuudessa yli 2 prosenttia vuotta aiempaan verrattuna.

Jalostusarvon muutos kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa vuodesta 2007 vuoteen 2008, prosenttia

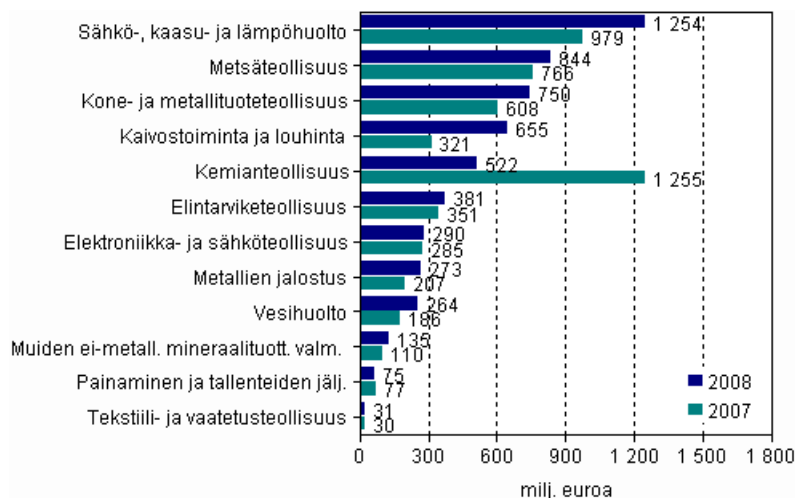
Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotannontekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Tuottoihin sisältyy myös toimipaikan toimitukset yrityksen toisille toimipaikoille ja kustannuksiin hankinnat yrityksen toisilta toimipaikoilta. Määritelmän mukaan kustannuksiin ei sisällytetä toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia.

Investoinnit vähenivät teollisuudessa yli 10 prosenttia

Käyttöomaisuuden investoinnit vähenivät teollisuudessa yli 10 prosenttia vuonna 2008. Kaivostoiminnassa ja louhinnassa investoinnit sen sijaan lisääntyivät merkittävästi vuoteen 2007 verrattuna, yli 104 prosenttia. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa investoinnit käyttöomaisuuteen kasvoivat yli 28 prosenttia. Veden otossa, puhdistuksessa ja jakelussa investoinnit kohosivat myös reippaasti, 42,5 prosenttia. Teollisuuden yhteenlasketut investoinnit käyttöomaisuuteen olivat noin 3,4 miljardia euroa.

Teollisuudessa investoinnit olivat merkittävästi edellisvuotta pienemmät kemianteollisuudessa, vähennystä oli runsaat 58 prosenttia. Painamisessa ja tallenteiden jäljentämisessä investoinnit supistuivat lähes 3 prosenttia. Kaikissa muissa teollisuuden pääryhmissä investoinnit lisääntyivät. Käyttöomaisuuden investoinnit lisääntyivät merkittävästi metallien jalostuksessa, 32 prosenttia, kone- ja metallituoteteollisuudessa runsaat 23 prosenttia, muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistuksessa lähes 22 prosenttia ja metsäteollisuudessa runsaat 10 prosenttia vuotta aiempaan verrattuna. Elintarviketeollisuudessa investoinnit kasvoivat myös reilut 8 prosenttia sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuudessa runsaat 2 prosenttia. Sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa investoinnit lisääntyivät vajaat 2 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Investoinnit yhteensä kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa vuosina 2007 ja 2008 (milj. euroa)

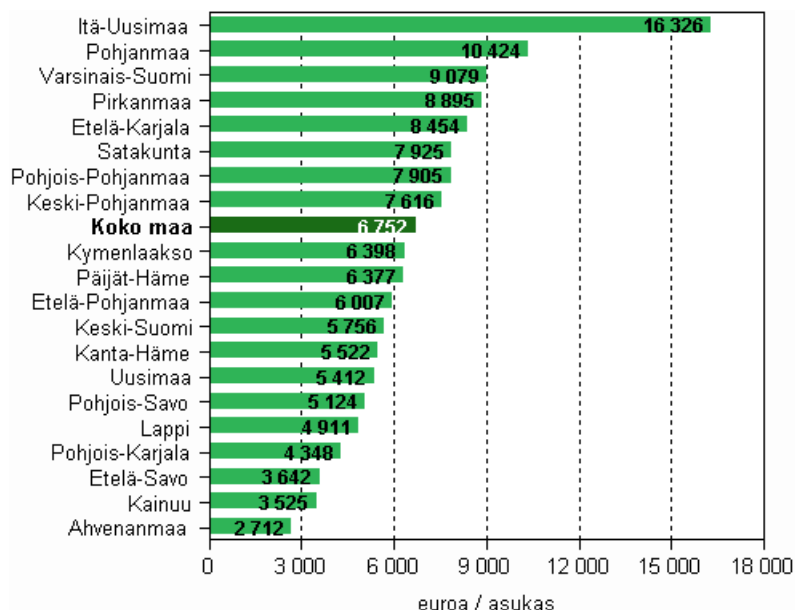

Käyttöomaisuuden investoinnit käsittävät aineellisen käyttöomaisuuden hankinnat ja perusparannukset, joista on vähennetty käyttöomaisuuden myynnit. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvat koneet, kalusto ja kuljetusvälineet, rakennukset ja rakennelmat, maa- ja vesialueet sekä muu aineellinen käyttöomaisuus. Muuhun aineelliseen käyttöomaisuuteen sisältyvät sora-, malmi-, turve- yms. luonnonvarat ja aineelliset oikeudet. Käyttöomaisuuden investoinnit käsittävät myös rakennusten ja rakennelmien ennakkomaksujen lisäykset, joista on vähennetty ennakkomaksujen vähennykset. Ennakkomaksuja koneisiin ja laitteisiin ei sen sijaan sisällytetä käyttöomaisuuden investointeihin.

Itä-Uusimaa oli teollistunein maakunta vuonna 2008

Teollistunein maakunta oli edelleen Itä-Uusimaa, jossa jalostusarvon kertymä asukasta kohti oli 16 326 euroa. Pohjanmaalla jalostusarvoa kertyi asukasta kohti 10 424 euroa ja Varsinais-Suomessa 9 079 euroa. Vähiten jalostusarvoa asukasta kohti kertyi Ahvenanmaan maakunnassa, 2 712 euroa. Koko maan keskiarvo koko teollisuuden (pl. viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito) jalostusarvon kertymässä asukasta kohti oli 6 752 euroa vuonna 2008.

Maakunnan jalostusarvo jaettuna maakunnan asukasluvulla kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa yhteensä vuonna 2008 (euroa/asukas)

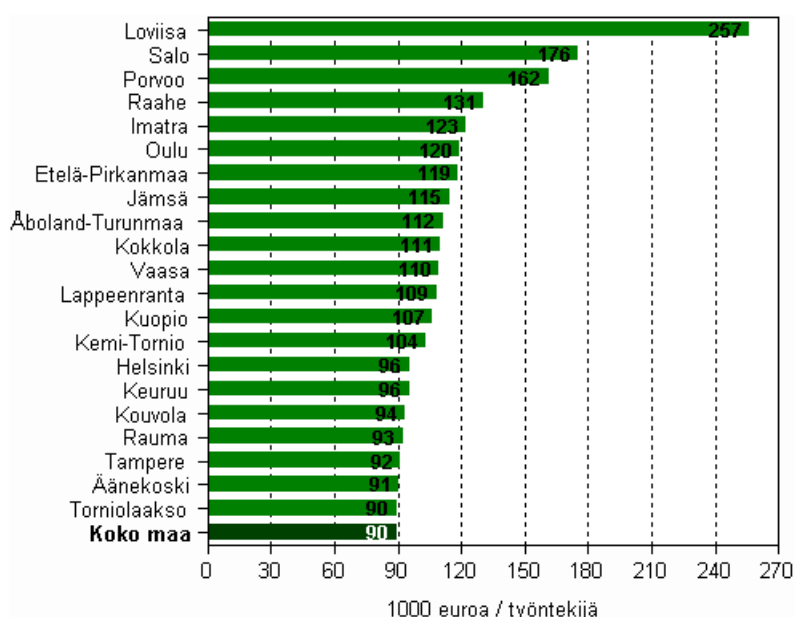

Loviisan seutukunta tuottavuusvertailun kärjessä vuonna 2008

Kuviossa näkyy työn tuottavuus koko teollisuudessa (pl. viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito) jalostusarvo/henkilöstö yhteensä seutukunnittain (20 tuottavinta) vuonna 2008. Tuottavuuden tasoa seutukunnassa selittää eniten toimiala. Tuottavuusvertailun kärjessä oli Loviisan seutukunta (256 794), jonka tärkein toimiala on sähköhuolto. Salon seutukunnassa suurin osa jalostusarvosta muodostuu toimialalla 26–27 eli elektroniikkatuotteiden valmistuksesta.

Kemianteollisuus on tärkein toimiala Porvoon seutukunnassa. Raahen seutukunnassa jalostusarvoa muodostuu eniten metallien jalostuksesta. Metsäteollisuus ja sähköhuolto ovat taas tärkeimmät toimialat Imatran seutukunnassa. Oulun seutukunnassa jalostusarvoa muodostuu elektroniikka- ja sähköteollisuudesta sekä metsäteollisuudesta. Koko maan jalostusarvo työntekijää kohden oli 89 640 euroa vuonna 2008, kun se vuotta aiemmin oli 99 119 euroa.

Tuottavuus kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa yhteensä seutukunnittain TOP 20 vuonna 2008 (1 000 euroa / työntekijä)

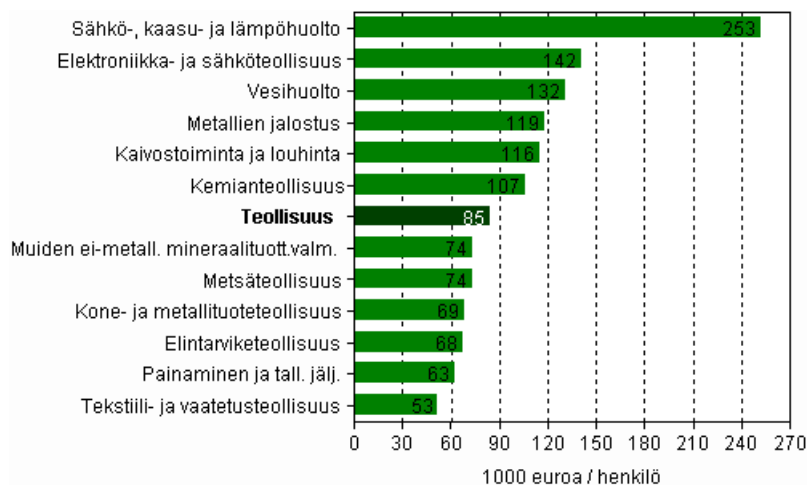
Työn tuottavuus toimialoittain vuonna 2008

Jalostusarvo / henkilöstö

Työn tuottavuutta mitattiin jakamalla jalostusarvo palkatun henkilöstön lukumäärällä. Työn tuottavuus oli vuonna 2008 keskimääräistä selvästi suurempaa sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa, 252 876 euroa. Työn tuottavuus pysyi alalla lähes edellisvuoden tasolla. Teollisuudessa (C) jalostusarvo palkattua henkilöä kohden oli 85 208 euroa tuottavuuden vähentyessä 10,5 prosenttia edellisvuodesta.

Elektroniikka- ja sähköteollisuudessa työn tuottavuus (141 943) väheni selvästi, vajaat 23 prosenttia edellisvuodesta. Metallien jalostuksessa jalostusarvo palkattua henkilöä kohden oli 118 634 euroa tuottavuuden vähentyessä vajaat 19 prosenttia. Vesihuollossa työn tuottavuus sen sijaan lisääntyi yli 6 prosenttia vuotta aiemmasta. Metsäteollisuudessa työn tuottavuus pieneni lähes 19 prosenttia vuoteen 2007 verrattuna. Jalostusarvo jaettuna palkatun henkilöstön lukumäärällä oli keskimääräistä pienempää kone- ja metallituoteteollisuudessa, elintarviketeollisuudessa, painamisessa ja tallenteiden jäljentämisessä sekä tekstiili- ja vaatetusteollisuudessa.

Jalostusarvo jaettuna palkatun henkilöstön lukumäärällä kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa vuonna 2008 (1000 euroa/henkilö)

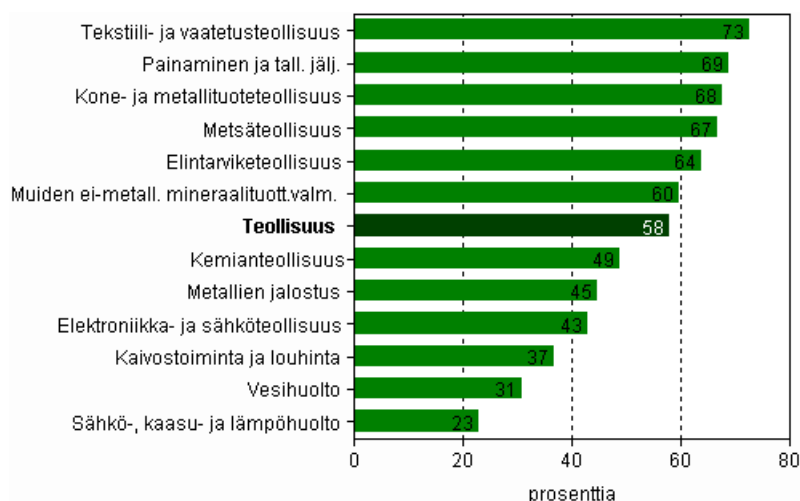

Henkilöstökulujen osuus jalostusarvosta

Henkilöstökulujen osuus jalostusarvosta oli teollisuudessa (C) 58 prosenttia vuonna 2008. Suurimmat henkilöstökulujen osuudet jalostusarvosta olivat työvoimavaltaisilla aloilla kuten tekstiili- ja vaatetusteollisuudessa, painamisessa ja tallenteiden jäljentämisessä sekä kone- ja metallituoteteollisuudessa. Metsäteollisuudessa henkilöstökulujen osuus (67 %) jalostusarvosta lisääntyi eniten, runsaat 14 prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna.

Henkilöstökulujen osuus jalostusarvosta oli keskimääräistä vähäisempää pääomaintensiivisillä toimialoilla kuten kemianteollisuudessa, 49 prosenttia. Metallien jalostuksessa henkilöstökulujen osuus (45 %) jalostusarvosta kasvoi yli 10 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Elektroniikka- ja sähköteollisuudessa henkilöstökulujen osuus (43 %) jalostusarvosta lisääntyi 12 prosenttiyksikköä vuotta aiemmasta. Pienintä henkilöstökulujen osuus jalostusarvosta oli sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa, 23 prosenttia vuonna 2008.

Henkilöstökulujen osuus jalostusarvosta kaivostoiminnassa, teollisuudessa, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa sekä vesihuollossa vuonna 2008, prosenttia

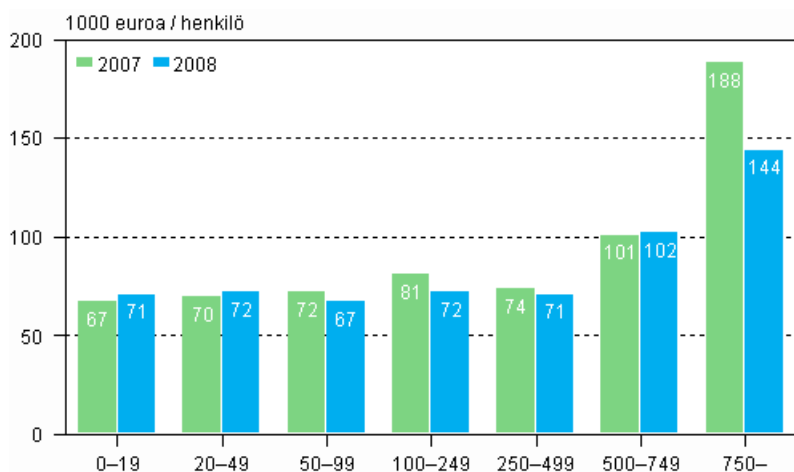
Työvoimavaltaisilla toimialoilla tarkoitetaan toimialoja, joilla kiinteää pääomaa on vähän suhteessa työvoimakuluihin. **Pääomavaltaisilla** toimialoilla tarkoitetaan toimialoja, joilla kiinteää pääomaa on runsaasti suhteessa työvoimakuluihin.

Tuottavuus suuruusluokittain

Teollisuuden (C) suurten, vähintään 750 henkilöä työllistävien toimipaikkojen tuottavuus oli edelleen omaa luokkaansa vuonna 2008, mutta tuottavuus supistui reippaasti. Suurten toimipaikkojen tuottavuus pieneni lähes 24 prosenttia edellisvuoteen verrattuna, kun henkilöstön määrä väheni yli 3 prosenttia. Näiden toimipaikkojen henkilöä kohden laskettu jalostusarvo oli 143 759 euroa, kun se minitoimipaikoissa eli alle 20 henkilöä työllistävissä toimipaikoissa oli 70 519 euroa. Minitoimipaikkojen henkilöä kohden laskettu jalostusarvo kasvoi sen sijaan 5 prosenttia, kun henkilöstön määrä väheni lähes prosentin.

500–749 henkilöä työllistävissä toimipaikoissa tuottavuus kasvoi myös yli prosentin, kun henkilöstön määrä lisääntyi 20 prosenttia. 20–49 henkilön toimipaikoissa tuottavuus kohosi lähes 4 prosenttia, kun henkilöstön määrä kasvoi 0,5 prosenttia. 100–249 henkilöä työllistävissä toimipaikoissa tuottavuus sen sijaan supistui vajaat 12 prosenttia ja henkilöstön määrä lisääntyi 3,5 prosenttia. 50–99 henkilöä työllistävissä toimipaikoissa tuottavuus väheni myös 7 prosenttia, kun henkilöstön määrä pieneni lähes 4 prosenttia. 250–499 henkilöä työllistävissä toimipaikoissa tuottavuus pieneni 3 prosenttia ja henkilöstön määrä väheni 6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Teollisuuden (C) toimipaikkojen tuottavuus suuruusluokittain vuosina 2007 ja 2008 (1 000 euroa / henkilö)

Kuviossa **tuottavuus** = jalostusarvo / palkattu henkilöstö

Suuret toimipaikat = vähintään 750 henkilöä työllistävät

Minitoimipaikat = alle 20 henkilöä työllistävät

Liitetaulukot

Keskikoon mittarit ja keskittymisen mittari, C-indeksi toimialoittain 2-numerotasolla vuonna 2008 (tilastoyksikkönä toimipaikka)¹⁾

Toimiala 2-numerotaso	Henkilöstömäärä yhteensä				Bruttoarvo
	Aritmeettinen keskiarvo	Painotettu keskiarvo	Mediaani	Painotettu mediaani	Keskittymisaste, %
07 Metallimalmien louhinta	47,7	146,9	8,5	142	83,3
08 Muu kaivostoiminta ja louhinta	3,6	43,0	0,7	21	29,4
09 Kaivostoimintaa palveleva toiminta	4,9	39,0	1,0	28	90,7
10 Elintarvikkeiden valmistus	17,1	231,8	2,0	124	16,1
11 Juomien valmistus	38,7	477,3	1,3	434	67,9
13 Tekstiilien valmistus	4,7	130,7	0,5	57	36,2
14 Vaatteiden valmistus	2,9	94,6	0,4	50	32,5
15 Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	7,4	119,4	0,9	104	53,0
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valm.	9,7	148,7	0,9	91	9,0
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valm.	97,3	484,4	12,1	382	20,0
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	8,8	107,9	1,5	52	18,3
19 Kocsin ja jalostettujen öljytuotteiden valm.	132,3	751,4	8,7	411	98,2
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valm.	36,8	287,7	4,4	188	34,3
21 Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus	136,8	848,3	17,5	730	87,9
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	21,2	229,5	3,9	91	24,9
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valm.	16,4	135,0	1,9	99	10,9
24 Metallien jalostus	87,7	1.230,3	8,4	654	56,9
25 Metallituotteiden valm. (pl. koneet ja laitteet)	8,8	99,8	1,6	43	12,3
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuott. valm.	60,0	2.073,3	2,5	2.181	52,6
27 Sähkölaitteiden valmistus	36,2	335,4	5,4	190	33,2
28 Muiden koneiden ja laitteiden valm.	29,3	520,7	2,5	203	24,2
29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valm.	26,3	290,6	2,7	286	32,3
30 Muiden kulkuneuvojen valmistus	24,8	780,0	1,0	433	57,0
31 Huonekalujen valmistus	8,0	110,7	1,3	42	19,3
32 Muu valmistus	3,6	61,9	0,9	31	19,8
33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	8,3	288,1	1,0	105	20,7
35 Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	14,3	306,8	0,3	131	26,0
36 Veden otto, puhdistus ja jakelu	3,6	52,1	0,1	31	19,8

1) Keskiarvo ja mediaani on laskettu muuttujasta: henkilöstömäärä yhteensä (sis. yrittäjät + palkattu henkilöstö). Painotettu keskiarvo ja mediaani antavat oikeamman kuvan toimipaikkatilaston toimialojen keskikoon rakenteesta. Tässä taulukossa keskittymisaste kuvaa neljän suurimman toimipaikan tuotantotoiminnan osuutta (%) kyseisen toimialan bruttoarvosta.

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto kuvaa teollisuuden tuotannon rakenteita ja rakenteiden muutoksia toimialoittain ja alueittain. Tarkasteltavina muuttujina ovat tiedot henkilöstöstä, tuotannosta, tuotantopanoksista ja investoinneista ja näiden pohjalta lasketut tunnusluvut. Tilastoyksikkönä on yrityksen tai muun taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön teollinen toimipaikka. Yksilöivänä tunnuksena on Yritys- ja toimipaikkarekisterin määrittelemä toimipaikkatunnus. Tilasto sisältää tietoja henkilöstömääristä, tehdyistä työtunneista, palkoista, sosiaalikulusta, käyttöomaisuuden lisäyksistä ja vähennyksistä ja varastoista. Tilastojen käyttöä ja luovuttamista koskevat yleiset salaussäännöt.

Toimipaikka

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston tilastoyksikkö on toimipaikka. Toimipaikalla tarkoitetaan taloudellista yksikköä, jossa saman omistajuuden tai valvonnan alaisuudessa harjoitetaan mahdollisimman samanlaisten tavaroiden ja palvelujen tuotantoa tavallisimmin yhdellä sijaintipaikalla. Toimipaikka voi jo sellaisenaan muodostaa yrityksen (yksitoimipaikkainen yritys) tai sitten olla selkeästi rajattava osa yritystä (monitoimipaikkainen / monitoimialainen yritys). Alle 20 henkilöä työllistävät yritykset luokitellaan teollisuuden alue- ja toimialatilastossa yksitoimipaikkaisiksi yrityksiksi.

Toimipaikan alueellisena yksikkönä rakennetilastossa on pääsääntöisesti kunta. Tästä ja tilaston tulostustarpeista seuraa, että yrityksen eri kunnissa sijaitsevat toimipaikat katsotaan erillisiksi tilastoyksiköiksi. Joissakin tapauksissa tilastoyksikkönä joudutaan käyttämään useamman toimipaikan muodostamaa kokonaisuutta. Toimipaikan ei välttämättä tarvitse käsittää yksinomaan valmistukseen luettavia toimintoja, vaan myös niin sanottuja aputoimintoja ja palvelutoimintoja, jotka ovat sijaintinsa puolesta liittyneet kyseessä olevaan toimipaikkaan. Teollisia aputoimintoja ja palveluksia ovat korjaus ja kunnossapito. Muita kuin teollisia aputoimintoja ja palveluksia ovat varastointi ja kuljetus, tutkimus- ja kehittämistoiminta, tietojenkäsittely sekä hallinto ja myynti. Jos apu- tai palvelutoiminta on kiinteässä yhteydessä varsinaisen toimipaikan kanssa ja palvelee pääasiassa kyseistä toimipaikkaa, ei näitä toimintoja ole aina erotettu erillisiksi toimipaikoiksi vaan toiminnot on yhdistetty valmistustoimintoihin.

Varsinaisen teollisen toimipaikan yhteydessä ja pääasiassa yrityksen teollisille toimipaikoille energiaa tuottavat toimipaikat luokitellaan tilastossa apuyksikkönä sille toimialalle, jota kyseinen toimipaikka pääasiallisesti palvelee.

Palkatun henkilöstön ja yrittäjien lukumäärä sekä palkansaajien tehdyt työtunnit

Teollisuuden alue- ja toimialatilastossa henkilöstö luokitellaan palkattuun henkilöstöön ja yrittäjiin. Tilastovuonna 2008 uudistettiin myös henkilöstön lukumäärän laskentatapa. Henkilöstön lukumäärä saadaan teollisuuden alue- ja toimialatilastoon nyt kokonaan yritysrekisteristä ja se noudattaa yritysrekisterin vuositilastossa määriteltyä kokovuosityöllisen määritelmää.

Palkattu henkilöstö on muunnettu kokovuosityöllisiksi siten, että esimerkiksi puolipäiväinen työntekijä vastaa puolta henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovuosityöllistä.

Yrittäjien osalta yrittäjätyöpanokseksi lasketaan se työpanos, jonka yrityksen omistaja tai perheenjäsen on tehnyt yrityksessään ilman varsinaista palkkaa.

Yritys- ja toimipaikkarekisterin tiedusteluihin sisällyttämättömien yritysten henkilöstö on estimoitu palkkojen perusteella.

Palkansaajien tehtyjen työtuntien laskenta on myös muuttunut. Tehdyt työtunnit lasketaan nyt työvoimakustannusindeksin perusteella. Tiedot palkatun henkilöstön tehdyistä työtunneista saadaan suoraan noin 1500 yritykselle, lopuille tuntien lukumäärä estimoidaan toimialoittain. Tuntitietojen estimointi on tehty toimialaluokituksen 2-numerotasolla, joten tiedon käyttäminen tarkemmilla toimialatasoilla ei ole suositeltavaa.

Tuotannon bruttoarvo

Tuotannon bruttoarvo mittaa toimipaikan tosiasiallista tuotantoa. Tuotantotoimintaan lasketaan mukaan kaikki tuotantoon liittyvät tuotot, myös valmistus omaan käyttöön ja valmistus, joka toimitetaan yrityksen muille toimipaikoille. Bruttoarvoon ei sisälly käyttöomaisuuden luovutusvoitot, joita ei pidetä tuotannollisena eränä vaan satunnaisina tuottoina. Lisäksi kauppatavaroiden hankinta vähennetään tuotantotoiminnan tuotoista, jotta tuotantotoimintaan saadaan mukaan vain kauppatavaroiden myynnistä syntyvä marginaali. Tuotannon bruttoarvon laskentakaava on seuraava:

Liikevaihto

- + toimitukset yrityksen muiden toimipaikkojen käyttöön
- + valmistevarastojen muutos
- + valmistus omaan käyttöön
- + liiketoiminnan muut tuotot
- käyttöomaisuuden luovutusvoitot
- kauppatavaroiden hankinta
- = BRUTTOARVO

Tuotannon jalostusarvo

Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotannon tekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Tuottoihin sisältyy myös toimipaikan toimitukset yrityksen toisille toimipaikoille ja kustannuksiin hankinnat yrityksen toisilta toimipaikoilta. Määritelmän mukaan kustannuksiin ei sisällytetä toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia. Jalostusarvon laskentakaava on seuraava:

BRUTTOARVO

- aine- ja tarvikeostot
- ostot yrityksen muilta toimipaikoilta
- aine- ja tarvikevarastojen muutos
- ulkopuoliset palvelut
- muut kiinteät ja muuttuvat kulut (pl. henkilöstökulut)
- + kauppatavaroiden hankinta
- + käyttöomaisuuden luovutustappio
- = JALOSTUSARVO

Tilastovuodesta 2005 alkaen jalostusarvon laskennassa huomioidaan käyttöomaisuuden luovutustappio kuluja vähentävänä tekijänä. Tätä aikaisemmin ei luovutustappiota tiedusteltu.

Käyttöomaisuuden investoinnit

Määritelmä käyttöomaisuuden investoinnit käsittää käyttöomaisuuden hankinnat ja perusparannukset, joista on vähennetty käyttöomaisuuden myynnit. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan aineellisia hyödykkeitä mm. koneet ja kalusto, rakennukset ja rakennelmat sekä maa- ja vesialueet. Vuoteen 1994 saakka oli käytössä käsite aineellisen käyttöomaisuuden bruttolisäys. Tämä on sisällöltään identtinen nykyisen käsitteen kanssa. Muut keskeiset käsitteet löytyvät kohdasta käsitteet.

Toimialaluokitus

Käytetty toimialaluokitus on Toimialaluokitus 2008 (Tilastokeskus, käsikirjoja 4, Helsinki 2008). Toimialaluokitus 2008 perustuu EU:n toimialastandardiin NACE Rev. 2:een siten, että NACE:n nelinumerotasoa on tarkennettu kansallisia tarpeita varten viidennellä numerolla. Tilastoja voidaan tuottaa tarkimmalla toimialatasolla tietojen salaussääntöjen puitteissa. Toimipaikan toimialaksi määritellään se, mille toimialalle tyypillisiä hyödykkeitä toimipaikalla eniten valmistetaan. Määrittely tapahtuu asteittain toimialaluokituksen karkeimmalta tasolta lähtien. Ensimmäisessä määritellään toimipaikan 1-numeroinen toimiala. Seuraavaksi 2-numeroinen jne. aina tarkimmalle tasolle. Tarkimman tason toimialan määrittelyssä on mukana vain niiden hyödykkeiden tuotanto, jotka määrisivät toimipaikan toimialan karkeammalla tasolla. Suoran kyselyn ulkopuolelle jäävien yritysten / toimipaikkojen toimiala saadaan yritys- ja toimipaikkarekisteristä.

Alueluokitus

Käytetty alueluokitus perustuu julkaisuun Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot (Tilastokeskus, Käsikirjoja 28). Vuosien 1975-2003 tilastot tuotetaan käyttäen vuoden 2003 aluejakoa (Toimialaluokitus TOL 2002). Tästä eteenpäin alueluokituksessa käytetään tilastovuoden alueluokitusta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilaston peruskehikon muodostaa Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysrekisteristä saadaan tilaston keskeiset luokitusmuuttujat kuten toimiala, alue sekä henkilöstön määrä ja suuruusluokka. Alue- ja toimialatilastoon toimipaikat on valittu käyttäen samoja rajauksia yritysten toiminta-ajan, henkilöstön ja liikevaihdon suhteen kuin yritysrekisterissä. Tilastoon sisältyvät valtion ja kuntien teollista toimintaa harjoittavat merkittävimmät yksiköt. Pääasiallisesti näitä ovat kuntien vesilaitokset ja energialaitokset. Alue- ja toimialatilasto kattaa lähes kaikki teolliset toimipaikat. Tiedot kerätään osaksi suoralla otokseen perustuvalla tiedonkeruulla ja osaksi hyväksikäyttämällä verohallinnon elinkeinoverorekisteriä ja Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteriä.

Suorassa tiedonkeruussa ovat mukana kaikki vähintään 20 henkilöä työllistävät yksitoimipaikkaiset yritykset ja vähintään 20 henkilöä työllistävien monitoimipaikkaisten yritysten teolliset toimipaikat. Suorassa tiedonkeruussa on mukana myös näitäkin pienempien yritysten teolliset toimipaikat, jos yrityksen toiminnan laajuus vastaa 20 henkilöä työllistävien yritysten toimintaa sekä vasta investointivaiheessa olevat toimipaikat. Alle 20 henkilöä työllistävät yritykset luokitellaan aina yksitoimipaikkaisiksi yrityksiksi.

Rakennetilaston tiedonkeruussa monitoimipaikkaisten yritysten Yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkoja on joissain tapauksissa yhdistetty, kun yritys ei pysty kohdentamaan tietoja toimipaikkakäsittelyn mukaisesti. Suoran tiedonkeruun peittävyys vaihtelee toimialoittain. Koko teollisuuden tasolla suoran tiedonkeruun peittävyys vuonna 2008 oli henkilökunnan määrällä mitaten runsaat 84 prosenttia, bruttoarvolla mitaten 93 prosenttia sekä jalostusarvolla mitaten vajaat 90 prosenttia.

Suoran tiedustelun aineisto tarkistetaan toimipaikoittain erilaisilla aineiston sisäisillä loogisuus- ja suhdelukutesteillä. Tietoja verrataan myös muihin tietolähteisiin. Lomakekyselyn laadun parantamisessa on kiinnitetty huomiota lomakkeiden suunnitteluun, täyttöohjeisiin ja saatujen lomaketietojen virheettömyyden tarkistuksiin. Jos yritys ei kuulu otokseen tai sen tietoja ei muusta syystä saada, tiedot imputoidaan käyttäen lähimmän naapurin menetelmää elinkeinoveroaineiston ja yritys- ja toimipaikkarekisterin tietojen ja suoran tiedustelun tietojen avulla. Elinkeinoveroaineiston tietojen laatu tutkitaan ohjelmallisesti erilaisin loogisuus- ja suhdelukutestein. Tarvittaessa tiedot korjataan käyttäen erilaisia regressiomalleja tai tiedot imputoidaan käyttäen lähimmän naapurin menetelmää. Tiedonkeruussa viiteajanjakso on ollut vuodesta 1995 alkaen tilikausi, kun se aiemmin oli kalenterivuosi.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastojen perustiedot perustuvat hallinnollisiin aineistoihin ja tiedonkeruuseen yrityksiltä ja yritysten toimipaikoilta. Yrityksen tiedot saadaan osin suoraan yritysten tuloslaskelmasta ja taseista. Suuremmilta yrityksiltä kerätään lisäksi myös muita tietoja, jotka saadaan joko yritysten laskentatoimesta tai palkkalaskennasta. Sen sijaan toimipaikoittaiset tiedot ovat aina jollain tavalla menetelmällisesti tuotettuja lukuja, jotka saadaan joko yrityksen ilmoituksesta tai ne päätellään Tilastokeskuksessa. Monitoimipaikkaisen yrityksen toimipaikkatietojen arvostus on usein ongelmallinen, vaikka arvostus tehtäisiin yrityksissä. Kaikilla yrityksillä

ei ole toimipaikkakohtaista seurantaa tilaston vaatimalla tarkkuudella. Fuusiot, yhtiöittämiset ja kesken vuotta tapahtuneet yritysjärjestelyt vaikeuttavat toimipaikkakohtaisten tietojen arviointia ja heijastuvat erityisesti aluetason tilastoihin.

Ongelmallisuus lisääntyy kansainvälisen yritysryhmän tapauksessa, jossa liiketoiminta voidaan organisoida monin eri tavoin. Tämä heijastuu sitten yrityksen kirjanpitoon. Monikansallinen yritys voi esimerkiksi harjoittaa ns. kolmikantakauppaa, jolloin suomalaisen yrityksen liikevaihtoon kirjautuu sellainenkin yritysryhmän myynti ulkomailla, jossa tavaraa ei ole valmistettu Suomessa tai tavara ei kulkenut Suomen rajan yli. Toinen monikansallisen yrityksen kirjanpitoon liittyvä ongelma, jota yritykset ratkaisevat eri tavoin, on se, missä maassa kirjataan myynnin marginaalit ja "näytetään voitto". On ongelmallista, miten tämän kaltaiset ja monet muut yrityksen tietoihin sisältyvät erät jaetaan sen toimipaikkojen tiedoiksi. Edellä selostetuista syistä johtuen tilastojen ajallinen vertailu on aina jossain määrin ongelmallista. Vertailukelpoisuuden ongelmallisuus kasvaa mitä tarkemmalla luokitusasolla tilastot laaditaan.

Tilastokeskuksen laatimissa tilastoissa käytetyt määritelmät ja yksittäiset ratkaisut tehdään Tilastokeskuksessa. Ratkaisut nojaavat YK:n tilastoja koskeviin suosituksiin ja EU:n tilastoasetuksiin, joissa mm. määritellään kotimaan (domestic) käsite, toimipaikkakäsite, tuotannon käsite, tuotannon arvostusperiaatteet ja eri taloustoimien käsittelysäännöt (mikä on tavaran tuotantoa, mikä palvelun tuotantoa, mikä omaisuustuloa, jne.). Kansainväliset määritelmät ovat pakostakin yleisluonteisia ja yksittäistapauksissa niitä täytyy tulkita. Osaamisen kertyessä ja olosuhteiden muuttuessa Tilastokeskus kehittää määritelmiä ja yksittäistapausten ratkaisuja tavoitteenaan paras mahdollinen tilastollinen kuvaus. Vuoden 2003 tilastojen laadinnassa Tilastokeskus on päätenyt muuttamaan yrityksen tietojen toimipaikoille jakamisen perusteita. Eri alueiden tietojen muutokset edellisestä vuodesta johtuvat osittain tästä menetelmällisestä muutoksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Teollisuuden alue- ja toimialatilastosta tuotetaan vuosittain ennakkolliset ja lopulliset tiedot. Ennakkotiedot valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syyskuun lopussa. Lopulliset tiedot valmistuvat 15 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä. Teollisuuden alue- ja toimialatilastoa on laadittu yli sata vuotta.

5. Tietojen saatavuus

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston tietoja on saatavilla toimialoitain, maakunnittain ja kunnittain Tilastokeskuksen kotisivuilta maksuttomasta Yritysten rakennetilaston Px-Web -palvelukannasta toimialaluokituksen TOL 2008 mukaisina vuosilta 2006–2008. Toimialaluokituksen TOL 2002 mukaisina tilastoja on saatavilla vuosilta 1995–2008. Koko maan tiedot ovat palvelukannassa tarkimmalla mahdollisella toimialatasolla. Tiedot maakunnittain ovat palvelukannassa pääosin toimialaluokituksen 2-numerotasolla. Kuntakohtaisista tiedoista on palvelukannassa kaivostoiminta, teollisuus, sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto sekä vesihuolto yhteensä. Maksullisessa ALTIKA -palvelukannassa on lisäksi tietoja TE-keskuksittain ja seutukunnittain.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto (Teollisuustilasto) uudistettiin vuonna 1995. Toimipaikkapohjaiset tiedot alettiin kerätä kiinteässä yhteydessä yrityspohjaiseen tilinpäätöstilastoon. Yksitoimipaikkaisten yritysten toimipaikkatiedot alettiin kerätä samalla lomakkeella kuin yritysten tilinpäätöstiedot. Monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikkojen tietoja alettiin verrata yritysten tietoihin. Palvelujen kuluja alettiin kerätä käyttäen aikaisempaa yksityiskohtaisempaa tietosisältöä. Samoin tuottojen erittelytietoja tarkennettiin. Uudistuksen seurauksena erityisesti palvelujen hankintojen osuus tuotannon bruttoarvosta kasvoi selkeästi aikaisempaa suuremmaksi. Tiedot aikaisempiin vuosiin eivät olekaan tästä johtuen täysin vertailukelpoisia. Vuosien 1975-1994

tiedot on luokiteltu toimialaluokituksen 2002 mukaisesti. Joitain keskeisiä muuttujia on saatavissa toimialaluokituksen 1979 mukaisesti vuosilta 1952-1974.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston tiedot poikkeavat Suomen yritykset -julkaisun tiedoista. Tiedot toimipaikkojen lukumäärissä eroavat, koska teollisuuden alue- ja toimialatilaston perustietojen keruussa toimipaikkoja on jouduttu yhdistämään. Myös toimipaikkojen luokittelussa toimialoille on jonkin verran eroja.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Teollisuus 2010

Lisätietoja

Riitta Savolainen (09) 1734 3259
Vastaava tilastojohtaja:
Leena Storgårds

rakenne.tilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-4747 (pdf)